Posouzení Závěru zjišťovacího řízení pro stavbu dálnice D3 v úseku Praha – Václavice D3 0301 – 0303, změny v úseku MÚK Jílové – MÚK Hostěradice

(Znalecký posudek)

Mojmír Vlašín

V tomto ZP jsem zhodnotil úplnost a správnost Závěru zjišťovacího řízení (dále ZZŘ) pro realizaci stavby D3 Praha - Václavice vydané Ministerstvem životního prostředí, Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10 (dále správní orgán) dne 23. června 2020 (pod č. j.: MZP/2020/710/239). Z hlediska své odbornosti jsem posuzoval výhradně podklady a pasáže ZZŘ, které se týkají obratlovců, tj. kruhoústých, ryb, obojživelníků, plazů, ptáků a savců. Posouzení podkladů a části ZZŘ týkající se ostatních skupin (všechny druhy bezobratlých, vyšší rostliny atd.) jsem neprováděl, ani jsem k nim nepřihlížel. Rovněž jsem nehodnotil ty části, které set týkají jiných složek ŽP (ovzduší, odpady atd.).

Výroková část

V ZZŘ (s. 2 - 3) se tvrdí „Záměr zahrnuje (…) 10 změn trasy dle DÚR oproti trase dle dokumentace EIA" a také se zde uvádí: „V řešeném úseku D3 km 9,0 – 14,0 je navržen tunel (Luka) v délce 1 845 m, most přes řeku Sázavu v délce 780 m a dvě mimoúrovňové křižovatky (MÚK Jílové a MÚK Hostěradice). Tyto stavební objekty (dvě MÚK, tunel a most) tvoří prakticky celý posuzovaný úsek dálnice (5 km)."

Z uvedeného je zřejmé, že opravdu téměř celá trasa v řešeném úseku dálnice D3 km 9,0 – 14,0 je navržena nově a použití již zpracované EIA pro tento úsek tedy nepřipadá v úvahu, protože se jedná o novu trasu. To, že se nově navržená trasa v mnoha místech překrývá se starou trasou, nehraje z hlediska EIA roli.

Po předložení oznámení změn záměru, pokud nebude provedena nová EIA , nebude možné splnění podmínek stanoviska EIA k původnímu záměru. Jak to? Prostě proto, že některé aspekty stavby (záměru) se neuskuteční (např. dojde k zrušení plánovaného tunelu Studené v km 9,4 – 9,5). Pokud nová EIA a její závěrečné stanovisko nepředloží nové podmínky, nebude investor schopen splnit všechny podmínky dané původní EIA a jejím závěrečným stanoviskem. Což do procesu vnese zmatek a nejasnosti.

Odůvodnění

V ZZŘ v kapitole „Vlivy na faunu, flóru, ekosystémy a biologickou rozmanitost" (s.16-17) se uvádí že: „z hlediska ovlivnění zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů jsou obě trasy srovnatelné", přičemž ale správní orgán pro toto tvrzení nenachází nikde oporu a to zejména pokud se týká vlivu na ZCHDŽ. Obě trasy (tedy tu původně schválenou a posouzenou EIA a nově navrženou) totiž nikdo z pohledu vlivu na ZCHDŽ neposuzoval a neporovnával. Podle (většinou již zastaralých) hodnocení pro původní trasu mělo u 22 ZCHDŽ dojít k přímému zásahu do lokalit výskytu nebo biotopu. (Pro tyto druhy investor žádal o výjimku z podmínek jejich ochrany podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb.) Pro tyto druhy byla navržena v ZS EIA zmírňující opatření charakteru kompenzace biotopů. Pro nově upravenou trasu neexistují podklady, kterých ZCHDŽ se dotkne. Je tedy zřejmé, že investor bude muset žádat o výjimky nové. Vzhledem k absenci podkladů a hodnocení pro nové upravenou trasu a vzhledem k zastaralosti podkladů pro trasu původní, není vůbec zřejmé, pro které druhy bude investor chtít výjimku. Žádat o výjimku pro druhy, které se v nově zvolené trase vůbec nenacházejí a naopak nežádat výjimku pro druhy, které budou nově upravenou trasou výrazně dotčeny, je nepřípustné. Investor ani správní orgán nedisponují podklady, které by mohly určit, kterých druhů se změna trasa týká. Proto také závěr ZŘ že „změna záměru D3 0301 – 0303 Praha – Václavice, změny v úseku MÚK Jílové – MÚK Hostěradice" nemůže mít významný vliv na životní prostředí, a tedy nepodléhá posouzení podle zákona." je nesprávný, špatně odůvodněný. S ohledem na to, že správní orgán neuvádí, z jakých informací při hodnocení vlivu na ZCHDŽ v nově navržené trase vycházel, je v tomto bodě nepřezkoumatelný. Nepřezkoumatelnost nálezu správního orgánu je zásadní chybou ZZŘ.

V ZZŘ se tvrdí (s.16) „Změna směrového a výškového vedení trasy může v případě, že úsek trasy přetínající horní část údolí Studeneckého potoka zasáhne pod hladinu podzemní vody, částečně zmenšit povodí Studeneckého potoka a vytvořit bariéry pro odtok podzemní vody JV směrem, což by podle závěrů hydrogeologického posudku mohlo znamenat ovlivnění vodnosti Studeneckého potoka. Ovlivnění by však i v tomto případě bylo velmi malé (odhad maximálně do 10 % celkového průtoku)." Zmenšení povodí potoka sníženi jeho vodnatosti je z hlediska vlivu na ZCHDŽ vlivem velkým, který nepochybně vyžaduje posouzení EIA . Zásah lze popsat přesněji takto: Trasa dálnice (záměr) zlikviduje prameniště Studeneckého potoka, na které jsou vázány četné druhy živočichů.

Je možno souhlasit s tvrzením v ZZŘ: „Oproti návrhu v EIA lze za pozitivní označit také navržení mostního objektu v km 13,5, který zvyšuje prostupnost stavby pro malé a střední živočichy, kteří se v krajině běžně vyskytují." Tento pozitivní vliv však nevyváží vliv negativní a to už proto, že mostní objekt nezlepší situaci pro velké savce (kopytníky a šelmy), mezi kterými je velké procento ZCHDŽ.

Správní orgán tvrdí v ZZŘ (s.8), že : .“...vliv na lokality soustavy Natura 2000 (EVL a ptačí oblasti) byl vyloučen výše uvedeným stanoviskem Krajského úřadu Středočeského kraje.“ Významný vliv záměru na lokality soustavy Natura 2000 vyloučil Krajský úřad Středočeského kraje ve svém vyjádření č.j. 060942/2019/KUSK ze dne 15. 5. 2019. Dne 12. 2. 2019 byl však KÚ Středočeského kraje vyloučen ze správního řízení k D3 pro podjatost, takže toto rozhodnutí není platné.

Toto vyloučení je neplatné i s ohledem na změnu trasy záměru v okolí EVL Sázava. Neztotožňuji se se stanoviskem, že vliv na EVL bude při zmíněné trase menší. Domnívám se, že stále není vyřešen uspokojivě vliv splachů při stavební činnosti. Je tedy třeba připustit, že vliv na EVL bude větší, stejný a nebo menší. Zda zásadní vliv na EVL s ohledem na předměty ochrany je i nadále vyloučen je třeba provést pomocí tzv. Naturového posouzení a následně posoudit procesem EIA. V tomto případě nelze použít stanovisko staré.

V ZZŘ se dále uvádí (s.50-51) „Z informací doplněných týmem zpracovatelky oznámení vyplynulo, že během průzkumů bylo zaznamenáno pozorování jednoho jedince veverky obecné, což odpovídá charakteru lesních biotopů v trase hodnoceného úseku dálnice D3. Dálnice v uvedeném úseku většinu lesních biotopů neovlivní, protože pod nimi vede dlouhým tunelem a tyto biotopy nebudou ani rušeny stavbou, ani trvale poškozeny provozem. Dotčeny budou menší plochy porostů v místě portálu tunelu před mostem nad údolím Sázavy a v místě výstavby pilířů na obou březích Sázavy, což je ovšem jen malý podíl lesních porostů v okolí trasy dálnice a dotčení populace tímto záměrem, výstavbou i provozem, bude zanedbatelné. Díky střídání tunelu a vysokého mostu nebude vytvořena ani bariéra mezi dílčími populacemi, jak to u dopravní infrastruktury bývá obvyklé.“

Tato informace je zavádějící. Populační hustota veverky obecné (Sciurus vulgaris) se pohybuje od 3 jedinců/ha ve volné přírodě až po 20 jedinců/ha v parcích a zahradách. S ohledem na charakter stávajících biotopů a charakter stavby se v předmětném úseku žije 30 -200 jedinců tohoto ZCHDŽ Zaznamenání jednoho jedince v navržené trase vůbec neodpovídá charakteru lesních biotopů (jak je tvrzeno v ZZŘ). Znamená pouze to, že se v daném místě tento ZCHDŽ vyskytuje. V databázi NDOP je jen pro léta 2015 až 2020 pro dotčené katastry 23 záznamů výskytu veverky, z toho 8 leží přímo v území dotčeném záměrem. To také svědčí o tom, že předmětné území nebylo dobře prozkoumáno s ohledem na výskyt veverky (potažmo i další obratlovce). Biotopem tohoto ZCHDŽ zdaleka nejsou jen lesní porosty, ale i soliterní stromy, pásy keřů, malé luční enklávy, parky, aleje a větší zahrady se stromovým porostem. Veverka je aktivní v letním i zimním období a to zejména přes den. Za den urazí i desítky kilometrů a pohybuje se rychlostí až 20 km/h. Za těchto okolností se stává častou obětí (road kill) při provozu dálnice. Tento vliv nebyl prosouzen EIA v závěrečném stanovisku EIA nebyla navržena zmírňující opatření. Tedy tvrzení, že : „...změna záměru D3 0301 – 0303 Praha – Václavice, změny v úseku MÚK Jílové – MÚK Hostěradice nemůže mít významný vliv na životní prostředí“ je nepravdivé.

Dále se uvádí v ZZŘ (s.51) „V lesních porostech, které leží přímo v trase dálnice a dalších komunikací v prostoru MÚK Jílové, nebyly nalezeny úkryty netopýrů ani v lesních porostech, ani v jednotlivých stromech ve strukturách dřevin rostoucích mimo les.“ S tímto tvrzení se lze ztotožnit, avšak není zde uvedeno, že to je proto, že je tam ani nikdo nehledal. Což je zde na jiném místě potvrzeno : „Obecný průzkum pomocí detektoringu prováděn nebyl, protože v tomto úseku dálnice D3 nemá smysl.“ Přičemž průzkum pomocí bat- detektorů je v současné době jediným smysluplným průzkumem biotopů a letních sídel netopýrů v krajině. Tvrzení, že tento průzkum zde nemá smysl, je nepravdivé a je závažnou vadou ZZŘ.

Dále se zde uvádí : „Z (...) oznámení dále vyplynulo, že terénní průzkum v rámci monitoringu netopýrů byl zaměřen na potenciální zimní úkryty.“ Toto tvrzení je nepravdivé. Do průzkumu byla

zahrnuta pouze chronicky známá zimoviště netopýrů v Jílovém, která leží mimo trasu (původní i nově navrženou). Jen pod S základem obloukového mostu přes Sázavu se nacházejí desítky (minimálně 16) starých a nebo opuštěných důlních děl, která jsou potenciálními ukryty netopýru a jejich faunu nikdo nezkoumal. To, že tyto biotopy ZCHDŽ nenechal investor prozkoumat už v původní EIA, je závažná vada, která by mohla být zhojena novým posouzením EIA.

ZZŘ uvádí také (s.52): „Z hlediska vlivů na ichtyofaunu z informací doplněných týmem zpracovatelky oznámení vyplynulo, že dálnice D3 překonává v posuzovaném úseku několik drobných vodních toků, které jsou periodické (vysýchavé) a přestože byly vyhodnoceny jako významný krajinný prvek ze zákona (vodní tok), vzhledem k výše uvedeným podmínkám nemají vlastní ichtyofaunu". Takové tvrzení neobstojí, protože periodický tok stejně jako například periodické tuně mohou mít (a často mají) svoji vlastní ichtyofaunu. To, zda se zde vyskytují ryby a kruhoústí a zda některý druh náleží mezi ZCHDŽ, může rozhodnout pouze odborný ichtyologický průzkum, který však nebyl proveden. Zde také odkazuji na tvrzení na s.16, že povodí Studeneckého potoka bude zmenšeno a jeho vodnatost snížena, což dokládá, že významný zásah do těchto vodních biotopů je zřejmý

Závěry:

ZZŘ byl vydán v části, která posuzuje vliv na ZCHDŽ – obratlovce, na základě nejasných a neúplných podkladů. ZZŘ byl vydán přes nedostatek v identifikaci chráněných zájmů z hlediska ochrany přírody, které budou pravděpodobně zásahem ovlivněny (ZCHDŽ). ZZŘ je v některých částech špatně odůvodněn.

Znalecká doložka

Prohlašuji, že jsem si vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku a to ve smyslu § 110a zákona č.141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, v platném znění a § 127a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

Tento posudek jsem podal jako soudní znalec, jmenovaný rozhodnutím Krajského soudu v Brně SPR 1020/88, pro základní obor ochrana přírody, specializace zoologie. Znalecký úkon je zapsán pod číslem 109/20 znaleckého deníku. Posudek byl vydán ve dvou exemplářích (jeden nečíslovaný pro archiv znalce). Posudek má 6 číslovaných stran.

RNDr. Mojmír Vlašín

soudní znalec v oboru ochrana přírody, specializace zoologie

V Brně, dne 21.7.2020

Literatura a podklady

Cepáková E. ,2017: Zhodnocení možného vlivu výstavby a provozu dálnice D3 v okolí Jílového u Prahy na netopýry. Nepublikováno. Depon. In Naturaservis s r.o. (rukopis)

Dokumentace, 2010: Dokumentace podle § 8 zákona č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí pro záměr Dálnice D3 – středočeská (dokumentace EIA). Srpen 2010. (rukopis)

Farkač J. a kol., 2018a : Výsledky přírodovědného průzkumu území dálnice D3 0302 Jílové – Hostěradicce (biologický průzkum) v roce 2015 a 2016. Doplněk únor 2018.. (rukopis)

Farkač J., a kol., 2018b: Výsledky přírodovědného průzkumu území dálnice D3 0303 Hostěradice - Václavice, Václavická spojka (biologický průzkum) v roce 2015 a 2016. Doplněk únor 2018.(rukopis)

Gaisler J., Řehák Z., Bartonička T., 2009 : Bat casualties by road traffic (Brno-Vienna) Acta Theriologica 54 (2), s. 147-15

Kostkan V., a kol. 2018. Hodnocení ve smyslu § 67 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění, pro záměr výstavby dálnice D 0301- 0303 Praha – Václavice" (rukopis).

Kozáková A.,2017a :Revizní biologický průzkum, stavba D3 0302, Jílové u Prahy – Hostěradice, km 9,5-13,9, NaturaServis s.r.o. (rukopis).

Kozáková A.,2017b: Revizní biologický průzkum, stavba D3 0302 Praha – Jílové u Prahy km 0,0-9,3, NaturaServis s.r.o. (rukopis).

Krejčová J. 2019 : Oznámení záměru „D3 0301 – 0303 Praha – Václavice, změny v úseku MÚK Ji – MÚK Hostěradice“ zpracované podle přílohy č. 4 k zákonu (PRAGOPROJEKT, a.s.

Limpens H.J.G.A., Twisk P. & Veenbaas G., 2005: Bats and road construction. Association for the Study and Conservation of Mammals, Arnhem, the Netherlands, 24 s

Losík J., Háková A., 2017: Screening report k hodnocení vlivu záměru na území soustavy Natura 2000 Dálnice D3 0301 – 0303 Praha – Václavice SO 302-201 Most Sázava v km 16.500 (rukopis)

MItchell-Jones T., Bihari Z., Masing M. & Rodrigues L., 2007: Ochrana a management podzemních lokalit významných pro netopýry. Ediční řada Eurobats, číslo 2 (česká verze), 38 s.

Žádost, 2018: Žádost o udělení výjimky z ochrany zvláště chráněných živočichů dle § 56 Zákona č. 114/92 Sb. v rámci stavby „D3 0301-0303 Praha-Václavice, Pragoprojekt (ze dne 3.7.2018)

Použité zkratky

ZCHDŽ zvláště chráněné druhy živočichů (dle vyhlášky 395/92 Sb.)

EIA posuzování vlivů na životní prostředí

ZS EIA závěrečné stanovisko posuzování vlivů na životní prostřed

EVL evropsky významná lokalita

NDOP nálezová databáze ochrany přírody

AOPK ČR Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

ZOPK Zákon o ochraně přírody a krajiny 114/92 Sb.

ZP znalecký posudek

ZZŘ Závěr zjišťovacího řízení

S,J,V,Z světové strany

MÚK mimoúrovňová křižovatka